

Nr 34.

Godkänd av första kammaren den 15 februari 1938.

Godkänd av andra kammaren den 15 februari 1938.

*Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts
i statsverkspropositionen gjorda framställning om an-
slag till oförutsedda utgifter.*

(Statsutskottets utlåtande nr 21.)

Till Konungen.

I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1938/39 har Kungl. Maj:t, jämte det Kungl. Maj:t genom utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för riksdagen anmält de utgifter, Kungl. Maj:t under år 1937 anvisat till utgående från ifrågavarade anslag, gjort framställning om anslag till oförutsedda utgifter för budgetåret 1938/39.

Under förevarande punkt har departementschefen ansett sig böra närmare redogöra för ett av Kungl. Maj:t den 14 augusti 1937 fattat beslut om anvisande från anslaget till oförutsedda utgifter av ett tilläggsanslag å 80,000 kronor till den pågående ombyggnaden för generaltullstyrelsen. Liknande tillvägagångssätt har synts departementschefen kunna få ske i andra liknande rena undantagsfall, då fråga vore om sådana begränsade tilläggsbelopp, att ej härigenom nämnvärt påverkades det efter tidigare av riksdagen beviljade anslag beräknade, för byggnadens uppförande i fastighetsfonden avgörande byggnadsvärdet.

Med avseende å den av departementschefen sålunda väckta frågan om anskaffningen av medel, då exempelvis på grund av prisstegring tilläggsanslag skyndsamt påkallas som förstärkning av tidigare beviljade kapitalökningsanslag, får riksdagen erinra om de skilda möjligheter, som i detta avseende stå till buds. För statens järnvägars del gäller jämlikt ett medgivande av 1922 års riksdag, att, därest överskott uppkommit eller framdeles skulle uppstå å ett under huvudgruppen »Nya byggnader och anläggningar vid statens trafikerade järnvägar» upptaget anslag, järnvägsstyrelsen må använda dylikt överskott till täckande av sådan brist å annat anslag inom samma huvudgrupp, som icke kunnat undvikas, därvid skall iakttagas, att

överskottet i första hand bör användas till täckande av brist å anslag för närmast jämförliga ändamål. Då detta medgivande lämnades, förutsatte riksdagen, att redogörelse lämnades riksdagen för de fall, då överskott sålunda användes för täckning av brister. (I 1938 års statsverksproposition lämnas en dylik redovisning i samband med behandlingen av kapitalbudgeten, bil. 5 sid. 57.)

En annan utväg är den vid 1937 års riksdag beträffande telegrafverket — på inrådan av riksräkenskapsverket — anlitade, nämligen att telegrafstyrelsen i avvaktan på att nyanvisade anslagsmedel kunde hinna ställas till förfogande förutsattes kunna erhålla bemyndigande »att vidtaga erforderliga åtgärder» för påbörjande av vissa brådskande arbeten. Ett annat tillvägagångssätt — vilket närmast överensstämmer med det av riksräkenskapsverket beträffande generaltullstyrelsens ombyggnad nu föreslagna — är, att utgiften förskottas från anslaget till oförutsedda utgifter för att sedermera ersättas från anslag, anvisat av riksdagen. Detta tillvägagångssätt har tidigare vid enstaka tillfällen brukats, även då fråga varit om utgifter för kapitalökning. Så skedde genom Kungl. Maj:ts beslut den 5 april 1928 för erläggande av likvid för aktier i ett bolag, bildat för att tillvarataga de svenska stenkolsfyndigheterna å Spetsbergen. Ett liknande medgivande förekom också vid 1937 års riksdag, då det gällde att skyndsamt bereda medel för statlig förskottering av kostnaderna för kommunala stadsplanearbeten (se riksdagens skrivelse nr 35).

Om samtliga här anlitade olika förfaranden gäller emellertid, att de måste betraktas som mindre tilltalande nödfallsutvägar. Skäl kunde onekligen anföras för den av departementschefen framförda tanken på att vid sidan av driftbudgetens anslag till oförutsedda utgifter uppföra ett liknande anslag å kapitalbudgeten. Ätminstone enligt hittillsvarande erfarenheter torde man emellertid vara berättigad räkna med att de tillfällen, då på grund av felkalkylering, oförutsedd pridfördyring eller andra orsaker ett dylikt anslag skulle behöva tagas i anspråk, skola bliva rätt sällsynta. Att märka är också, att med avseende å sådana mera begränsade tilläggsanslag som de här förevarande den av Kungl. Maj:t i detta fall anlitade utvägen står till buds, nämligen medlens definitiva utanordning från anslaget till oförutsedda utgifter. I anslutning till departementschefens uttalanden vill emellertid riksdagen framhålla angelägenheten av att anlita det av denna möjlighet för en anslagsbrists täckning strängt begränsas, så att ej riksdagens rättigheter som anslagsbeviljande myndighet härigenom kringgås.

Vad här anförts gäller givetvis icke för det fall, att förnyelsefondsmedel stå till förfogande för ändamålet.

I fråga om själva anslagsbeloppet och de allmänna villkoren för anslagets användning har ingen ändring ifrågasatts.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen

I. för Oförutsedda utgifter för budgetåret 1938/39 anvisat ett förslagsanslag av 1,000,000 kronor;

II. beslutat, att anslaget skall stå till Kungl. Maj:ts förfogande

a) för bestridande av utgifter, vilka äro av så brådskande art, att frågan ej hinner underställas riksdagen, under följande villkor, nämligen:

att utgiften är av den storlek, att vederbörande huvudtitels anslag till extra utgifter med hänsyn till därå förefintliga behållningar icke lämpligen kan för ändamålet anlitas,

att utgiften är av beskaffenhet att ej kunna bestridas av andra till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel,

att utgiften icke heller är av den art, som omförmäles i § 63 regeringsformen,

samt att genast vid riksdagens början en särskild specificerad anmälan göres till riksdagen om de utgifter, Kungl. Maj:t under det senaste året beslutat anvisa till utgående från anslaget;

b) för bestridande av utgifter å inkomstiteln »övriga diverse inkomster», för vilkas gäldande inkomsterna å samma titel icke förslå.

Stockholm den 15 februari 1938.

Med undersåtlig vördnad.
